

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta

8 kr., če se tiska 1krat,

12 " " " " 2 " "

16 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskovanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske
ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Ali ni več Kavnicov?

Za časa slavne cesarice Marije Terezije vodil je ministerstvo zunanjih zadev slavni minister Kavnic, rojen Slovan. Povzdignil je Avstrijo iz največje nevarnosti razpada do take moči in veljave, kakor noben avstrijski minister pred njim, ne za njim. Cesarica mu je pa tudi vse zaupala in se ravnala po njegovem svetu. Bil je pravi avstrijski Bismark, pa nemško-judovski listi o njegovi slavi molče, ker bi morali priznati, da je tudi Slovan sposoben za kako imenitno službo, in zdaj, ko je med Nemci in med Madjari tako velika suša na talentiranih možéh, bilo bi za Nemce in Madjare dvakrat nevarno, spominjati se Kavnic, ker bi znalo merodajnim krogom na um priti, da si poiščejo ministra zunanjih zadev med Slovani.

Če pogledamo na delovanje, na upliv in sposobnosti Kavnicove, obhaja nas žalost, ker vidimo, da se dandanašnji takemu možu ne bo dal več prostor v Avstriji. Po dualizmu so Slovani tesnosrčno izobčeni iz najvišjih služb, posebno pa iz vodstva zunanje politike. Minister zunanjih zadev mora biti ali Nemec ali pa Madjar; za Nemcem Beustom prišel je Madjar Andrassy, potem zopet Nemec Haymerle, in zdaj pride zopet Madjar na vrsto, brez ozira na to, ali imajo med sabo kacega za to sposobnega moža ali ne. Tako tesnosrčno izobčenje Slovanov iz te službe ima pa ta nepovoljni nasledek, da se vrste v tej važni službi le talenti srednje vrste, kar je od velike škode za celo cesarstvo, ker si v mednarodnih odnošajih ne more pridobiti zadostne veljave.

Poleg tega se zahteva od ministra zunanjih zadev, naj bi se pri svoji politiki oziral le na blagor Nemcev in Madjarov, bodi že celi državci to v korist ali ne. Poniževalno za ministra zunanjih zadev je tudi to, da mu že naprej velevali, kake politike se mora držati. Ko je Bismark Andrassy na svojo stran dobil, rekel je ta sam, da ima „gebundene marschroute“, to je, da mora plesati po Bismarkovi piščalki. Ko je Andrassy odstopil, moral se je tudi Haymerle držati te Andrassyeve politike, bil je namreč v okovih pruskih, in naši brezdomovinski, veliki dunajski časniki so proglasili to kot najmodrejšo politiko, da Avstrija nima samostojne politike, ampak da priklenjena na Nemčijo izpolnjuje Bismarkove ukaze. Tudi od bodočega zunsnjega ministerstva že za naprej zahtevajo, da se ne sme samostojno geniti, ampak da mora ostati pri sedanjih politikah, to je pri odvisnosti od Nemčije. Našim Nemcem taka politika ugaja, ker se čutijo bolj kot Nemce, nego kot Avstrijance; Madjarom je pa tudi prav, ker si zamorejo le z nemško pomočjo ohraniti gospodstvo nad ogerskimi Slovani in Rumunci. Vsacega pravega avstrijskega domoljuba pa mora srce boleti, če vidi starodavno, mogočno Avstrijo v odvisnosti pruski!

Med avstrijskimi Slovani bi se morda še našel kak drugi Kavnic, ki bi hotel povzdigniti Avstrijo do velike moči in veljave, ter rešiti jo nemškega jerobstva; Rieger ali pa Klam-Martinec bila bi morda bolj sposobna za to službo, nego kateri koli Nemec ali Madjar. Pa če bi se prav našel kak drugi Kavnic, on

ne bi hotel ministerstva pod takimi pogoji. Čemu je minister zunanjih zadev, če on ne sme lastne politike delati, ampak se sprejme le pod tem pogojem, da sprejme „avstrijsko-nemško zvezo kot podlago svoje politike, ako se mu zapové, da se mora ravnati po Bismarku.

Če bi Kavnic našo politiko vodil, on bi jo vodil tako, kakor bi bilo Avstriji v korist in slavo, ne pa tako, kakor zahteva korist in slava Nemčije. Ako bi pa ne smel samostojno delati, ampak obračati se po ukazih in željah kake tuje vlade, ali pa po ukazih kake notrajne politične stranke, potem bi raje tacega posla ne prevzel. Bismarku bi pač ne bilo ljubo, ko bi mesto Haymerletovo zasedel kak drugi Kavnic, ker ta bi začel samostojno postopati brez ozira na to, ali je Bismarku prav ali ne; umljivo je toraj, da bo Bismark vse žile napel, da zabrani imenovanje kacega družega Kavnic. Tega se mu pa ni treba bati, saj ima v Avstriji dovolj pomočnikov, ki bi grozno vpitje zagnali, ko bi postal zunanji minister kak državnik, ki bi hotel raztrgati verige, s katerimi smo priklenjeni na Nemčijo, ter narediti jo samostojno, neodvisno, mogočno veljavno in slavno.

Do tega ne bo prišlo; saj je skor že gotovo, da bo krmilo zunanje politike v roke dobil kak Madjar, ne zato, ker bi bil naj bolj sposoben, ampak zato, ker je Madjar. Njegovi rojaki bodo od njega zahtevali, naj se v prvi vrsti poteguje za njihovo korist; nemško-liberalci pa bodo zahtevali, naj ostane pri nemško-avstrijski „zvezi“. Da bi se pa potegoval za

Flavija.

Prizori krščanskega življenja iz četrtega stoletja.

A. Hurel. Pred. Vilinski.

..... Probris
Altior Italia ruinis.

(Dalje.)

XVII.

Circenses!

Že pokvarjena latinščina morala je služiti vsakojakim dovtipom, besedogrizjem, ki so leteli sem ter tje na občinstvo kakor toča. Smejali so se na vseh koncih, jezili se, kopitili z nogami, ploskali z rokami.

— Aha, tukaj je Požiravšček. Kaj je danes jutraj požrl?

— Vse klobase lukanske.

— Torej lukančan zdravstvuj!

Nazivlje ga raje Salata, saj je poln osoljene svinjine.

— Zato je pa tudi tolike mokrote potočil, da se napeto drži, kakor čeber. Živio bačvar, tolstotrebušnik.

— Molčite, vi cimessores; mirno prebavljajte vaše kislozelinate storže.

— Kaj če mulček s svojim sovjim licem?

— Cicimbriki ti v koži tiči, ne meni.

— Dobro, samo korčevega priimka se ne boš branil, ker si tako nekako pripraven, da sramoto človeštva posnemaš.

— Serapini so danes strašno predrzni.

— Kdaj so bili še rezanci možje?

— Tiho, vi oproščenci, Etiopčani; čakajte, da se vam sužnja kri v žilah vaših posuši.

To je le slaba poskušnja duhovitih zmožnosti te ljudske množice, ki je na vse kraje povprek kričala in žvižgala in vsakršne živalske glasove posnemala. Hrušenje je bilo časi tako grozno in odurno, da so bile divje živali v svojih zaporih ob gledališču vznemirjane in da so občinstvu tulé priglašavale.

Hipoma trobente vrešči don konec stori hrumnemu lomaščenju; zvedavost ljudstva obrne se proti mestu, od koder jih je tropoma dohajalo.

Poglavar ni bil redkokrat pri igrar v tekalšču, ali danes se je vse čudilo njegovemu prihodu, kajti ljudstvu se je zdelo, da kaj malo pristuje najvišji gosposki, če ona pride obglavljenje gledat. Sklepali so tedaj, da če se on vdeležuje tega prizora, mora biti gotovo imeniten, bodisi glede žrtev, bodisi glede njegovih razmer. Zanimljanost gledalcev je bila torej še večja.

Taka tropa, kakor je sedaj prišla, je bila

še zmerom pogleda vredna. Najprej se prikažejo tekuni jež. Za njimi gredo strelci peš, pot delajoči in množico na stran odrivajoči in pri tem delu kazali so toliko unetost v rokah in besedah, da so bili vriskaje sprejemani. Potem pride služabno osebje v svetlih opravih. In v dveh vrstah stopajoče osebje poslušno je bilo hišniku na znamenje, ki je nosil pozlačeno palčico. Na to stopajo liktorji, pravica, ki je šla edino le konsulom, ktero so si pa namestniki in prefekti po okrajinah pogosto jemali. Za njimi se je razprostirala čreda skoplencev, velih obrazov, ničevih pogledov, polne in rejene postave, ki ni imela nič močatega nad sabo. Njih obleka zlatega obroba je pot pometala, njih oči pa so bile obrnjene na gospoda, prežee na vsak najmanjši migljaj, na vsako najneznatniše zmanjanje. Smehljali so se mu, ploskali mu hvalo in kod nosil so vetrili z bogatimi mahali.

Sredi izmed njih privzdigal se je poglavar. Sedel je na vozu jako visokem, pod svilnim solučnikom, na mehkih blazinah, nemarno raztegnjen. Na vse strani krivo pogledovaje, poslušal je ob enem burkaste izmisleke svojega prekastega šaleža Sannija; s koncem svoje obleke pa je mahiljal, da so se mu prstan, menjavo lesketali. Štirje bogato opreženi goi-

moč in veljavo celoskupne Avstrije, tega menda nihče ne bo zahteval od njega! Skupna državna misel se vedno bolj zgublja pred ošabnostjo nekterih narodov, ki hočejo nad drugimi vladati, tudi če bi pri tem cela država konec vzela. *)

Irsko vprašanje?

Vnovič se svetu usiluje vprašanje: kaj bo z irskim otokom? Začuden smo zvedeli, da je angleška vlada prišla in zaprla Parnella, irskega poslanca in prvega boritelja za samostojnost in svobodo irskega naroda. Ta korak angleške vlade vzbudil je veliko razdraženost med Irce; oni pravijo, da tako dolgo ne bodo Angležem najemščine plačali, dokler se Parnell iz ječe ne spusti. Ob enem se poroča o veliki razburjenosti po celem otoku in da se je vsak čas bati očitne in silovite ustaje, pri kateri bodo Irce padli po svojih angleških tlačiteljih ter jih pomorili. Nasprotno pa bo tudi Anglija napela vse moči, z veliko vojaško močjo zasedla deželo in grozovito kaznovala puntarje. Če Irce ne dobodo pomoči od drugih, zlasti od svojih rojakov v Ameriki, bodo težko kaj opravili proti oboroženi moči.

Gladstone je liberalci v resnici, ne samo po besedi, kakor naši nemškoliberalci; on ni kriv, da so Irce tlačili; take razmere, kakršne so že od nekdaj, našel je on že pri nastopu vlade; bila pa je njegova prva skrb, da olajša osodo zatiranih Ircev, zato je izdelal postavbo, vsled katere zamorejo tudi Irce postati posestniki zemlje, se mora vsak grajšak zavezati, da obdrži najemnika 15 let v hiši, da ga toraj ne more spoditi, kadar se mu ljubi, in slednjič postava določuje visokost najemščine, oziroma co določiti prepušča za to odmenjenim sodnijam, ne pa samovolji grajšakov, kakor je bilo poprej. Takoj se tej postavi vidi, da ona hoče polagoma vstrezati vsem zahtevam irskega naroda, kakor so se vedno naglašale pod tremi „f“. Gladstone in ves svet ž njim je mislil, da bodo Irce, če ne popolnem zadovoljeni, vendar za precej časa potolaženi. Prišlo pa je drugače. Nezadovolj-

nost in razburjenost po otoku je že preveč narastla in skoraj bi se smelo reči, da Irce svoje moči previsoko cenijo. Oni niso več zadovoljni, da se jim osoda samo nekoliko olajša, ampak doseči hočejo popolno svobodo in samostojnost, oni hočejo poseben irski parlament v Dublinu, ki bi bil neodvisen od parlamenta angleškega. Radi bi postali sami svoji, kakor so na pr. Ogrje v Avstriji, ki imajo svoj državni zbor in svojo lastno vlado. Nedavno je priobčil angleški državnik Derby zanimiv spis, v katerem dokazuje, da se Gladstone moti, če misli Irce z malim zadovoljiti, da bodo Irce vedno več in več zahtevali, dokler ne postanejo popolnem neodvisni od Angležev.

No, saj nazadnje to ne bi bila nobena nesreča! Zakaj bi Irce ne smeli živeti po svojih šegah in postavah, kakor Madžari, Grki, Bolgari, Srbi, Rumunci, Holandci, Belžani, Danci, Norvežani, Portugalci in drugi mali narodi? Kje stoji zapisano, da mora Irca ravno Angležem podložna biti? Se ve da, zapisano stoji v knjigi zgodovine s krvavimi črkami, ker so Angleži deželo z mečem in zvižajo podjarmili. Ako se pa Irce zopet z mečem osvobodé, no, potem jim bo vsak privoščil svobodo in samostojnost, prejšnja krvava pisava v zgodovini, ki priča o njihovi sužnjosti, se bo pa zbrisala iz zgodovine!

Mi Slovani bomo simpatizirali z Irce. Kajti Angleži so germanskega plemena; germansko pleme stiska vse narode, ono hoča čez vse gospodovati; Angleži tlačijo narode v Ameriki in v Indiji, v Avstraliji in na raznih otokih, v južni in srednji Afriki; Nemci stiskajo pa Slované in bi jih radi vse pod svojo oblast zadobili. Nobeno pleme ni toliko ofenzivno, ko germansko, toraj moramo želeči, da se temu plemenu nekoliko peruti postrijejo, in če se Irce osvobodé bo Anglija precej moči zgubila, in ne bo mogla toliko podpirati Turkov, kakor se je godilo v zadnji vojski. V Ameriki in v Evropi ima germansko pleme prvo besedo; ruščelasi Angleži preganjajo divje narode povsod, kakor plaho zverino. Irce so zadosti dolgo nosili angleški jarem, ako se vzdignejo in so močni dovolj, da te verige zlomijo, mi jim bomo iz srca čestitali, saj nam je germanska brutalnost dobro znana!

*) Z vsem delovanjem ministra Kavnicarja pa tedajni avstrijski katoliki niso bili zadovoljni ter ga tudi potomeci ne morejo hvaliti. Vredn.

stokrivni konji, na katerih se je leskečil po persijanski vsakoršen steklen drobiž in ktere so držali kočijaži z zlatimi palicami, so rahlo potegovali voz, da ne bi se zadeval. Na konci tega vlaka gnalo se je krdele palačnih uradnikov, stražnikov in zaupnikov poglavarjevih in za temi dirjali so vse navskrižem varovanci, lenuhi, zijala, lizaki, vekači, voglarji, z eno besedo, kakor pravi Amijan-Marcelin, vse, kar je živelo za pregreho, kockam, lenobi, ropu in prepiru in pijanostim vsem tistim stvarjem, ki hudobno človeško množijo.

Sisinja uzamejo z voza in njegovi ljudje ga neso v njegovo zalo okrašeno stanico.

Precej za njim videti je bila skrbno zaprta nosilnica. Bleda in prepadena ženska stopi iz nje, kateri odkažejo mesto v stranskem predelku zraven poglavarja.

Ta ženska je bila videti prava uganka, ker ni tela nič od tega razumeti, kar se je okoli nje godilo. Videla je sicer priprave za igro, toda ni poznala nje pomena, niti vedela, zakaj da so jo iz ječe sem privedli. Najhujši dozdevki jo napadajo. Kar jo je pa najbolj strašilo, je bilo obližje tistega hudobneža, katerega se je bila le preveč bati naučila in

katerega ostudne namere ji niso bile neznane. Toda vse, kar se ji je dozdevalo, je daleč presegalo to, kar je bilo res.

Rabelj je stal že na svojem mestu. Čakal je sredi borišča, obdan od svojih pomagačev, naslonjen na bliskajoči se meč. Zanašati se je bilo za gotovo, da njegova roka je močna in njegovi udarci gotovi. Množica je bila pazna, skoro tiha. Vseh oči obrnjene so bile tje, kamor so stopili mečborci in obsojenca. Gledalci so čakali samo še na znamenje poglavarja, ki je urodu nasproti sedel. Znamenje je dano, trobente zabučé, vrata se odpro.

Isti hip je čuti krik, krik ženske, strah in iznenada sta ji ga izsilila. Na ustnih poglavarjevih je bil uzročil porogljiv smeh. Temu kriku odgovori drugi, Pretekstatov, ki je bil Emilijo spoznal.

Ta električni tok dveh duš in dveh pogledov, ki se ujameta, prešinil je tudi množico, ki je čutila, da se godi nekaj nenavadnega. Bolečina, ki je prebadala srce te ženske, lastila se je gledalcev, ki so manj lahkomišljeni prihajali. Jeli so pomišljati, ugledavši brhkega mladenčca, ki je stopil na borišče. Vedenje mu je bilo smelo in mirno, stopaj plemenit,

Politični pregled.

V Ljubljani 19. oktobra.

Avstrijske decele.

Dopisnik berlinskega „Tagblatta“ se je te dni razgovarjal z grofom **Taaffejem** o položaju, ki je nastal po smrti barona Haymerleta. Taaffe mu je rekel, da ni res, da bi on (Taaffe) želel postati minister zunajnih zadev, ali da bi sploh na to mislil. „Ustavoverci bi me pač radi stran spravili od tega mesta, zato si take reči izmišljujejo, jaz pa za sedaj še negrem“, rekel je Taaffe Berlinu. Tudi se je Taaffe norčeval iz svojih nasprotnikov, ki se imenujejo ustavoverce, pa sami ustavo najmenj spoštujejo, ker zahtevajo, naj bi se minister zunajnih zadev vtikal v notrajne stvari, kar je čisto protistavno. Taaffe je tudi zanikal vsako krizo, češ da vsled spremembe osebstva pri zunanjem ministerstvu ne more z lepa kriza nastati, ker zunajni minister nema upliva na notrajno politiko. Cesar si bo naslednika zbral, potem pokliče oba ministerska predsednika, Taaffeja in Tiszo k sebi in z novim ministrom zunajnih zadev se dogovori zaradi zunanje politike. Če se zmenijo, da so ene misli, je dobro; če bi se pa ne mogli pogoditi, potem še le nastane kriza, ker nastane vprašanje, kdo naj odstopi od vseh treh. O krizi se toraj tako dolgo ne more govoriti, dokler se niti ne vé, kdo postane Haymerletov naslednik. Pa tudi potem bo težko prišlo do krize, ker sta Taaffe in Tisza gledé zunanje politike popolnoma složna (to ni prav dobro znamenje za Slované! — op. vredništva) Tudi gledé odgovora deželni zborov na vprašanje vladno gledé upravne reforme se ne more o kakem porazu vlade govoriti, ker vlada ni stavila nobenega predloga, ampak je hotela zvedeti le mnenje deželni zborov. Sicer pa se je Taaffe pohvalil, da uživa popolno zaupanje cesarjevo. Ta razgovor je malo tolažil za naše ustavoverce, ki dan na dan pričakujejo padca sedajnega ministerstva, pa je, kakor videti še zelo oddaljen.

O tako nepričakovano umrlem namestniku **Korbu** se vsi listi pohvalno izražajo. Bil je pravičen na vse strani in vzel seboj v grob ljubezen Nemcev in Čehov.

Ustavoverni poslanec **Czedik** je nedavno sklical shod volilcev, ter se pri tej priliki iz-

čelo jasno, ako bistro, roke od stanu, kratko, imel je plemenitaško bitje.

Trdnega koraka, ne bahavo in ne mahavo, šel je proti rablju, ki je siloma prikrival gajnenost.

To opazivši reče Pretekstat:

— „Ti se treseš? kaj je potem menistoriti?“

K Emiliji se obrnivši, ki je bila bolesti omedlela, pozdravi jo zadnji pot, poklekne, priklone glavo in čaka.

Rabelj si zbira moči, zaskrbelost občinstva pa je velika. Drigne se meč nad petindvajsetletno glavo. Zabliska se meč, čuje se zamolkel a onemogel mah. Žrtva se ni zganila. Krvava poteza se prikaže ob nje tilniku. Množica mrmra. S tresočo roko Rabelj še enkrat meč zavihiti in še enkrat mah onemaga. Rabelj obdivja, boječ se za svoje življenje. Hitro odloži plašč in iz njega padejo zlati. Pretekstat jih pobere in da možu rekoč:

— „Ne zgublaj tako grenko zasluženega denarja.“

Topi meč zadene oni trenotek rāmeni mladenčca. Pripravljal se je že Rabelj, da mu z ostrino grlo prebode, toda niso mu pustili

razil zoper nasvetovani „nemški klub“. Rekel je, da tak klub preveč po „prusijanstvu“ diši, in da bi bilo bolje, osnovati „avstrijskonemški klub“. S tem se je mož budo zameril „Deutsche Zeitg.“ in podobnim listom, in že ga obirajo, da je na pol Slovan, da hrepeni po minister-skem stolu itd. Karakteristično je to, da ti strastni Nemci sami priznavajo, da niso za vlado sposobni, ker le takim pripisujejo zmožnost vladanja, ki njim nasproti govoré. S tem izrekajo svojo lastno obsodbo.

V českem deželnem zboru so se tudi zavolj šol udarili. Čehi so predlagali, naj se osnuje za Čehe poseben deželni šolski svet, o čemur pa Nemci se ve da nečejo nič slišati, ker imajo do zdaj večino v šolskem svetu. Od strani Čehov padle so tudi nekatere oistre besede zoper vlado, ker se ona premalo ozira na želje čeških poslancev, ki vendar vlado podpirajo.

Nekterim listom se poroča, da ima minister **Konrad** postati moravski namestnik za umrlim Korbom. Nas bi to silno veselilo, saj vidimo, da od Konrada nič ne dosežemo.

Vnanje države.

„W. Tagblatt“ prinaša vest, da se ima naš cesar v kratkem sniti z **laškim** kraljem v Pontebi. Znanu je že, da je „W. Tagblatt“ jako nezanesljiv vir, toraj bomo počakali boljših svedokov,

Ob enem se zatrjuje še vedno, da se v Galiciji delajo priprave za sprejem našega in **ruskega** cesarja. Bomo videli, kdo ima prav, ali tisti, ki hočejo vedeti, da se naš snide z ruskim carom, ali pa tisti, ki želé zveze z Italijo, ter take shode napovedujejo.

V **Rimu** se je te dni zbralo nad 3000 laških romarjev, postavili so se pred sv. očeta kot priče, da je Italija katoliška dežela. Sv. oče so jim potožili slabo stanje papeževe stolice, predznost laških brezvercev, ter jih spodbujali k molitvi.

Domače novice.

V Ljubljani, 20. oktobra.

(*Rudolfinje*) ali novi kranjski muzej, imenovano po prestolonasledniku, začelo so bo že prihodnje leto zidati, in sicer bo dežela dodala, kar še manjka k onim 100.000 gl., ki jih je Kranjska hranilnica v ta namen podarila. Stavba bo služila tudi v spomin šeststoletnega združenja Kranjske dežele z monarhijo Habs-

buržko. V isti spomin se po napravila deželna hranilnica in predlaga dotični odsek 50.000 gl. v ta namen.

(*Kmetijska šola v Ljubljani.*) Že v zadnjem zasedanju je poslanec Detelja sprožil vprašanje o kmetijski šoli za Kranjsko. Letos je ponovil predlog za napravo kmetijske šole v Ljubljani. Razun narodnih poslancev je podpisal predlog tudi g. deželni glavar grof Thurn. Bomo videli, če bodo nemškutarji tudi temu predlogu ugovarjali.

(*Dolenjska železnica.*) Naši poslanci niso preslišali našega klica po dolenjski železnici, ter bodo zanjo prosili ob enem z železnico Trst-Loka.

(*Izjava.*) „Slov. Narod“ v 221. listu dne 29. septembra poroča, da je c. k. deželne sodnije predsednik gosp. Anton Gertscher nekega uradnika za odpust prosečega zavrnil s sledečim besedami: „govorite spodobno, a ne v „tonu“, kakor je navaden v ljubljanski čitalnici“.

Ker se gosp. Gertscherju ni potrebno zdelo, preklicati onih čitalnično društvo sramotečih besed, toraj smemo biti uverjeni, da so istinite.

Z ozirom na to, da národna čitalnica šteje med svoje društvenike tako omikane rodovine, kakor vsako drugo društvo ljubljansko, — dalje z ozirom na to, da se je v teku 20 let zmerom koretno ravnala po svojih od c. k. vlade potrjenih pravilih, in da se je pri vsaki priliki skazala lojalno, patriotično in za dobrodelne namene požrtvovalno društvo, — in vrhu vsega tega gledé na to, da gosp. Gertscher nikdar ni bil v čitalnici in po tem takem prav nič ne pozna „tona“, v katerem občujejo društveniki pri svojih shodih, je podpisanemu odboru dolžnost, v obrambo časti svojih družabnikov izjaviti: da smatra oni izrek gospoda Gertscherja kot neopravičeno in netaktno naltolcevanje národnega društva, zoper katero javno protestuje.

V Ljubljani dne 12. oktobra 1881.

Odbor ljublj. čitalnice.

(*Deželni zbor Kranjski.*) Zadnja seja bila je precej živahna. Nasvet, naj se kar mogoče slovesno praznuje šeststoletnica združenja Kranjske dežele z monarhijo Habsburžko bil je vsem poslancem povšeči, vendar se niso mogli zediniti v vseh točkah, kako naj se ta svečanost izvrši. Nemška stranka zahteva, naj dežela dá 100.000 gl. za zidanje „Rudolfinje“, to je kranjskega muzeja. Zakaj so nemškutarji tako radodarni za muzej, to je pač umljivo, če se pomisli, da je g. Dragotin Desch-

v stanu človeško dušo razpaliti. Žeja po krvi in žeja po sramotnosti, to oboje se nahaja pri otrpjenih drhali. Občinstvo se je hotelo odžejati, ako tudi z grenko pijačo.

Na skrajnem koncu borišča, kjer se je bila odločila Pretekstatova osoda, je bil narejen šator. Ktera žrtva ima v njem kazen prestatí?

Flavija se prikaže. Bleda, v zolzah utopljena. Lasje razvejani in neredno po ramenih viseči. K nebu povzdigne lepe svoje rosne oči, lepe svoje čiste roke in občinstvu se zdi tako deviška, da se zganejo najbolj sprideni in da zarude najnesramnije spohotnice.

Ko se je bila prikazala, nastalo je mrmanje, občudovanje, pomilovanje, strmenje.

Kaj, taka stvar je kriva? Kaj taka čistota, taka blagost, taka plemenitost je zamogla hudobnost doprinesti? Kaj more biti zunanost tako okanjiva? Kaj je mogoča pri dvajsetih letih taka pokvarjenost? Tu je morala biti kaka skrivnost, kdo bi zastavico rešil?

(Dalje prih.)

mann kustos tega muzeja, in veči ko bo poslopje, veči bo njegova čast in plača. Zdaj bo postal iz kustosa kak vodja in imel bo zopet večo plačo; naravno je toraj, da se on poganja za razširjenje muzeja, in pod pritiskom lojalnosti so hoteli naše prisiliti, da bi za to glasovali, češ, ako ne glasujete za praznovanje šeststoletnice, niste cesarju zvesti. Naši poslanci so pa rekli, da bi bila deželi bolj potrebna kmetijska šola, ter so v tem smislu govorili Graselli, Vošnjak in Detelja. Vendar jim ni obveljalo. Nemška večina je glasovala za odsekovne predloge. Toraj se bo zidalo „rudolfinje“ ali „rudolfišče“ kot velik kranjski muzej, ktereга bo morala dežela vzdrževati. Če bo muzej res lep in v dobrem redu, potem stvar ne bo ravno napačna, pa naša dežela je prerевна za take drage stavbe in naši poslanci so prav imeli, da so glasovali proti tej stavbi. Poleg tega so nemški poslanci še sklenili, da se zida deželna hranilnica in se dá v ta namen 50.000 gl. Tudi temu so se slovenski poslanci upirali iz uzroka, ker dežela ne zmore toliko bremen. Nemškutarjev pa kmečki davki ne bolé, ker so skor sami grajšaki, doktorji, uradniki in sploh ljudje, katerim nikdar toča ne pobije, za to so z veselim srcem glasovali za ogromno svoto 150.000 gl., med tem ko so prošnjo neke kmečke občine za podporo revnih 100 gl. odbili, češ, da denarja manjka, kakor jim je poslanec Potočnik dobro v spomin poklical. Poslanec Potočnik je tudi odgovarjal Lukmannu, ki je nedavno rekel, da smo Slovenci sovražniki omike in povdarjal, da je narodna stranka vse storila, kar je storjenega za omiko naroda. Schrey Potočniku surovo in z osebnimi napadi odgovarja. Schrey pravi, da obstoji slovenska literatura iz samih prestav (oho! klici). Svetec pravi, da bi bil dar hranilnice le tačas velikodušen, ako bi ne bil navezan na pogoje. Ti pogoji pa deželo pretrdo zadenejo. Potočnik odgovarja Schreyu, ki mu je očital, zakaj še on slovenski ne govori, ker se tako za slovenščino poteguje, da so njemu (Potočniku) v nemških šolah izgnali znanje slovenskega jezika, in da potem na tujem bivajoč ni imel priložnosti, tega nemškega greha popraviti; da je mnogo ljudi, ki iz lastne slabe volje ne znajo in nečejo znati slovenski. Akoravno mu slovenščina ni gladka, vendar hoče govornik ostati zvest sin domovine. Potočnikove besede so naredile dober utis; Schreyovi napadi na slovensko literaturo pa so vzbudili gajus in stud poslušalcev. In to je poslanec bele Ljubljane, glavaega mesta Slovenije! Če ni to največja ironija, potem ne vemo kaj je. — Posl. Svetec predlaga, naj se reče „Rudolfinum“ ne pa Rudolfišče“, ker ima končnica „išče“ drug pomen. „Rudolfišče“ ni pripraven izraz, zato pišemo „Rudolfinje“.

(Dalje prih.)

(*Nova klavnica.*) Kakor naznanja mestni magistrat, se bo nova klavnica odprla dne 1. novembra 1881, toraj čez en dober teden. Vsi mesarji in gostilničarji morajo tam klati; le zasebniki, ki mesa ne prodajajo, smejo doma klati, če si poiščejo prej dovoljenja od magistrata, ki se zastonj dobi. Živina se sme le živa v mesto pripeljati; meso od živine, ki je zunaj mesta zaklana, se bo brez usmiljenja konfisciralo na korist ubožnemu zakladu, ako se zasači na ljubljanskem trgu, prodajalci tacega mesa pa še vrh tega kaznovani. Klavnina znaša od vola, bika in krave 2 gl., od prešiča, ki vaga nad 20 kil, 80 kr., od malega prešička 40 kr., od teleta 50 kr., od drobnice (koze, ovce, kostruna, jagnjeta) 40 kr., od kozlička 10 kr. Pobiralo se bo nekaj krajcarjev

časa. Razjarjena in ob enem pomilujoča, vrgla se je množica čez ogrado borišča in od vseh strani skupaj deroča, planila je nad rablja, ktereга je že podrla, da mu glavo odbije. Pretekstat je moral pristopiti in za-nj prositi, da si ranjen, krvaveč.

— „Stojte, kliče, ako hočete usmiljeni biti, da obsojencu rešite življenje, nikarite ga jemati nedolžnemu“.

Iz svoje stanice je Sisinič plašno opazoval razvoj tega dejanja. Pošiljal je ukaze na ukaze boriča za boričem. Dasi je bil od jeze raz um, se je vendar ogibal, da bi se osebno umešaval, kajti poglede in roke najbolj razdraženih videl je zoper sebe. Bil je torej primoran, znamenje dati, ktero je po navadi k smrti obsojenemu milost pomenilo. Pri tem znamenju ulegla se je srditost in vsakdo je zopet sel na svoje mesto. Pretekstat je bil odpeljan.

Tako se je končalo prvo dejanje igre; pričakovati je bilo drugo.

Tudi to dejanje bilo je pretresljivo in občinstvo ga je spremljalo z največjo paznostjo.

Te dve smrti, zguba življenja in časti, sta

tudi od hleva, kdor bo živino v hlevu pri klavnici spravil, in od vage, kdor jo bo doli zvagati pustil.

(*Alte und neue Welt.*) Naročnike zabavnega časnika opozorujemo na ravno kar izšlo prvo štev. za l. 1882 (glej obseg). Založnika Karol in Nikolaj Benzinger obetata prvi list vedno pred očmi imeti ter potem tudi druge osnovati. Tedaj prinašati zgodovinske pripovedke, zemljepisne in zgodovinske odlomke, stavbene in krajne popise, zdravstvene poduke (na pr. Hausmannskost) ter mnogo drugega šaljivega in zabavnega obsega. Nasproti pa se hoče ogibati vsega lažnjivega in pohujšljivega ter vsega, kar bi bilo veri in pravosti občinstva nevarnega. Prav tako; s takim načrtom smemo list katoličanom že priporočati. Naj bi se le tudi tega strogo spominjal; ker v tem se včasih tudi katoliški listi pregrešijo. Cena je res prav nizka, za zvežček le 15 kr. s pošto 25 kr. za osem pol v četrtinki. Za darilo je namenjen: Prihod božjega deteta na zemljo — prav prijazna podoba ter kinč za vsako sobo. Doplača se za-njo le 72 kr.

Razne reči.

— „Alte und neue Welt“ 1. zvezek za prihodnje leto 1882 je nedavno izšel. Obsega pa sledeče članke:

Hugo v. Egisheim und Leo IX; Dante und Beatrice; Sensenträger des Todes; Feldmarschal Gideon Ernst v. Laudon; Neapel und sein Golf; die beste Hausmannskost; Diamantentausch; Tempelberg Moriach; an einem Alpensee; das Bürgerspiel zu Botzen; die Millionenerbschaft. Allerlei: die Hinrichtung der Jungfrau v. Orleans — Ein moderner Garten der Semiramis — Das grösste Werk von Papier — König Alfred der Grosse von England. — Drei Genrebildchen Statistisches — Gutes altes Gold.

Zraven tega ima mnogo lepih podob, ki poočitujejo imenovane članke, ali pa so same za-se o raznih rečeh.

— Ogovor sv. očeta italjanskim romarjem se glasi: „Srečen sem, da se vidim v sredi svojih italjanskih sinov in da čujem njih tolažilne besede v teh bridkih časih. Z vsemi sredstvi skušajo v laških srcih verski čut zatreti, vi pa ste prišli pričati, da je Italija trdno in korenito katoliška dežela. Pravili so vam, da je papež sovražnik Italije, vi pa oznanjete, da je on slava vaše domovine. Vi spoznate, da bi bila največja nesreča za Italijo odprava katoliške vere. Te poskušnje brezvercev, zatreti katoličanstvo, vidijo se jasno tukaj v Rimu, v središču katoliške cerkve. V ta namen so tukaj sim sklicali za prihodnje leto shod prostozidarjev, da bi napadli vogelni kamen vere Kristove, in v istem smislu so se izrazili brezverci na raznih taborih, da je treba papežstvo odstraniti. Povsod snujejo protikatoliške družbe. Kar so iz početka še privolili veri in papežtvu, to jemljejo zdaj nazaj. Te nevarnosti oznanjem katoliškemu svetu. Čujte in molite, delajte družbe med seboj, dokazujte, da je prostost in neodvisnost papeža potrebna za blagostan celega sveta. V tem smislu se hočem vedno boriti. Nihče naj ne ostane nedelaven in ravnodušen proti takim odnošajem, ki jih ne morem potrditi ne jaz, ne moji nasledniki. Papež, vaš oče živi v sredi med sovražniki. Njegovo veljavo spodjedajo surovi časniki. Preté celo, da hočejo moj dom z vojaško močjo zasesti, da bi mi naložili še ostrejšo ječo, ali pa me prisilili, da bežim v drugo deželo. Naše orožje je duševno, mi

bomo zmagali. Blagoslavljam vas in Italijo, našo domovino“.

— Novi ruski car se bo pustil v Moskvi kronati. Delajo se za to že vse priprave. Slovesnost bo menda velikanska in se pričakujejo mnogi odlični gostje iz cele Evrope.

Illustrirtes katholisches Familienblatt zur Unterhaltung und Belehrung.

Jährlich 24, oder monatlich 2 Hefte in 4°. reich illustriert.

Preis per Heft nur 25 Pfg. oder 15 Mk.

Per Jahrgang 6 Mk. = 7 Fr. 50 Cts.

Mit prächtiger Oelfarbendruck-Prämie:

„Christkindleins Besahlsunft“,

gegen Nachzahlung von nur

1 Mark 20 Pfg. oder 1 Fr. 50 Cts.

Zu beziehen durch: Kath. Buchhandlung in Laibach.

Nove, priporočila vredne knjige:

Dr. A. Gassner's Pastoral, popolna v osmih sošitkih, cena 6 gl. 40 kr., lepo vezana 7 gl. 30 kr.

Linzer theol.-praktische Quartalschrift priporoča izšlo pastirstvo najtoplejše. Med drugim pravi: Pač strogo ne gré vse v pastirstvo, n. pr. zadevajoče kanoniško in avstrijsko pravoslovje itd., ali knjiga je zato le še bolj rabljiva in sicer ne le za duhovnike sploh v njih službi, ampak zlasti tudi za gg. župnike, dekane i. dr.

Geiler's v. Kaisersberg izbrani spisi, od dr. Fil. de Lorenzi-a. Z dovoljenjem vis. kongregacije za „Index“:

I. zvezek: Geiler's Leben und echte Schriften: Buch vom guten Tode, die 12 Früchte des hl. Geistes. Velja 3 gl.

II. zvezek: Das Natrensch ff: Der Mensch ein Baum; Der Baum des hl. Kreuzes. Cena 2 gl. 40 kr.

Nekaj spisov Geiler-jevih je bilo od kongregacije prepovedanih, te pa so odločno dovoljene.

P. Georg Patis societ. Jesu: Paulus in seinen apost. Tugenden. Velja 2 gl. 88 kr.

Izvrstno podučljiva knjiga. Pisatelj in predmet sta porok za to.

Spisi angelskega mladenca Alojzija. Prevod z opombami od Alojzija Freudhofmayer-ja. Cena 50 kr. Spisi so še marsikje neznan.

Leop. Stoff, Priester: Der katholische Küster Unterricht- Ritual- und Gebetbuch. Naj popolnši knjiga o tem predmetu. Cena 1 gl. 20 kr.

Dr. J. B. Heinrich, Domdechant, Dogmatische Theologie. I. Band, 2. Aufl. Cena 5 gl. 52 kr. Sv. oče papež Leo XIII so delu s posebno prijaznim dopisom apost. blagoslov podelili.

Dr. Wilhelm Molitor. Predigten auf Sonn- und Festtage des Kirchenjahres 3 Bde. Cena 6 gl.

Josef Jungnitz, Priester, Legende der Heiligen für Schule und Haus. Cena 1 gl. 20 kr.

P. Ignatius Jeller, o. S. Fr. Normalbuch für Brüder und Schwestern des dritten Ordens. Neue, ganz umgearbeitete Auflage mit Gebets-Anhang. Cena 60 kr., vezana 81 kr. Nova knjiga je najpopolnši te vrste.

P. P. Osborne, Altarblumen. Communienbuch für innerliche Seelen. Cena 60 kr., vezana pa 90 kr.

P. Franc Vogel, Bild einer vollkommenen Ordensfrau oder praktische Anleitung für Ordenspersonen. Cena 60 kr.

Dalje ima v zalogi: Strossmayr, die hl. Cyril und Method. Uebersetzung aus dem Croatischen. Cena 20 kr.

Die slavische Pilgerfahrt nach Rom. Bericht eines Theilnehmers. Cena 10 kr.

Razne koledare, kakor:

Clerus-Kalender. Cena 1 gl. 50 kr.

Regensburger Marienkalender. Cena 36 kr.

Einsiedler Kalender s podobn. Cena 30 kr.

Kalender für Zeit und Ewigkeit. Cena 21 kr.

Glücksradkalender. Cena 40 kr.

Eucharis-Kalender 36 kr.

Po pošti 5 ali 10 kr. več, po velikosti knjige. Za vsa druga naročila se vljudno priporoči.

Katoliška bukvarna
v Ljubljani.

Hiša v najem.

V Zagradcu, med Žuženberkom in Krko, kake dve minuti od farne cerkve, tik kantonske ceste se daje hiša v najem, ki je pripravna za vsakoršoo obrtnijo, sosebno za krčmo. Obsega pa 3 prostorne sobe, kuhinjo in dve kléti. Zraven hiše je skedenj (pôd) z magacinom; zdojej pod skednom je prostoren hlev za 10—12 goved, zraven je tudi svinjak za dva prešiča. Vse to po niski ceni!

Več se izve pri Francetu Lobe, učitelju na Dolsh (Mariathal.) Pošta sv. Križ poleg Turna pri Lutiji, ali pri gospodinjji Marija Žnidaršič na gornji Fužini h. št. 2. Pošta Žuženberg. (3)

Za mesec listopad

v katerem

se praznuje praznik vernih duš,
priporoča se posebno knjiga:

Pomoč dušam v vicah

ali

premišljevanja in molitve za naše ljube ranjke.

Po P. St. Dosenbach-u S. J.

poslovenil

P. Hrisogon M.

Z dovoljenjem visokočast. knezoškofijstva ljubljanskega.

Izveček iz kazala je naslednji: Vvod. — Odpustki. — Premišljevanja za vse dni mesca. Jutranja molitev. — Večerna molitev. — Dve maši za duše v vicah. — Spovedne in obhajilne molitve. — Molitve v raznih potrebah. — Dve devetdnevniči za duše v vicah. — Križev pot. — Bratovščina in red za duše v vicah.

Trdo vezana knjiga stane 55 novč. — V platno vezana knjiga stane 65 novč. V pol usnje vezana knjiga stane 70 novč. V usnje vezana knjiga stane 75 novč. V usnji je zlato obrezo stane 1 gl. 10 novč. — Po pošti vsak odtis 5 novč. več. (1)

Naročila na knjige točno in brzo izvršuje

Katoliška bukvarna
v Ljubljani.

Naznanilo.

Jemljem si čast naznanjati slavnemu občinstvu in zlasti prečastiti duhovščini, da sem na dunajski cesti v Fröhlichovi hiši, št. 3 otvoril

Knjigoveznico,

kjer izdelujem vse v področje knjigovezcev spadajoče dela po najnižji ceni. Tudi imam zalogo že vezanih molitvenih knjig. Unanja naročila se točno in hitro izvršujejo.

S spoštovanjem

Anton Turk,
knjigovezec.